Høringsinnspill fra Fellesforbundet Avdeling 5

Til: Utdanningsdirektoratet
Dato: 22.09.26

Fellesforbundet Avdeling 5 takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med nytt rammeverk for innhold og struktur i videregående opplæring.

Vi deler Utdanningsdirektoratets mål om en mer helhetlig, forståelig og relevant videregående opplæring. Forbundet mener at endringene som nå vurderes er nødvendige for å sikre at elevene får en utdanning som både møter deres behov og styrker kompetansen arbeidslivet faktisk etterspør.

Innspillet bygger på UDIRs kunnskapsgrunnlag fra innspillsrunden våren 2026, som tydelig viser utfordringer knyttet til fellesfagene, manglende fordypning, svak studieforberedthet og en struktur som ikke er tilpasset samfunnets og industriens kompetansebehov.

Alle elever må få kompetanse som gjør dem i stand til å delta i arbeidslivet

Fellesforbundet Avdeling 5 mener at både yrkesfagelever og elever på studieforberedende må få opplæring som gir dem reell kompetanse til å mestre arbeidslivet. Dette innebærer blant annet:

- **Arbeidslivskunnskap:** HMS, medvirkning, demokrati i arbeidslivet, konflikthåndtering og grunnleggende rettigheter og plikter.
- **Digital kompetanse:** praktiske digitale ferdigheter, sikkerhet, personvern og bransjespesifikke systemer.
- **Kommunikasjon og dokumentasjon:** evne til å forstå og formidle faglig informasjon, rapportskriving og muntlig presentasjon.
- **Økonomiforståelse:** lønn, tariff, pensjon, arbeidsavtaler og grunnleggende privatøkonomi.

Lokale fagforeninger bør også involveres aktivt i opplæringen for å gi elevene kunnskap om den norske arbeidslivsmodellen, arbeidstakerrettigheter, tariffavtaler og partene i arbeidslivet.

I tillegg mener vi at elevene må få styrket opplæring i kritisk tenkning, kildevurdering og evne til å jobbe selvstendig med større oppgaver. Dette er områder UDIR selv peker på som svake i dagens opplæringsløp.

Tett samarbeid mellom skole og industri

Forbundet mener at nytt rammeverk må legge til rette for et langt tettere samarbeid mellom videregående skoler og lokalt næringsliv. Dette er avgjørende for å sikre at opplæringen er relevant og at industrien får tilgang på nødvendig kompetanse.

Vi foreslår at det åpnes for:

- **Formelle samarbeidsavtaler** mellom skoler og industri.
- **Felles kompetanseplaner** for læreplasser.
- **Større fleksibilitet** til å opprette nye fagtilbud når industrien melder behov.
- **Aktiv bruk av lokale bedrifter som læringsarenaer**, gjennom prosjekter, praksis, utstyrsbruk og gjestelærere.

TAF-ordningen – en modell som virker

TAF-ordningen (Tekniske og Allmenne Fag) har i mange år vært en svært vellykket modell i Vestland og tidligere Hordaland. Ordningen kombinerer:

- Fagbrev
- Studiekompetanse
- Tett samarbeid mellom skole og industri
- Tidlig praksis
- Høy gjennomføring og sterk overgang til fagarbeiderstillinger

Historisk har TAF vært et strategisk virkemiddel for industrien og har sikret nødvendig kompetanse til verft, prosessindustri, energiselskaper og teknologibedrifter.

Fellesforbundet Avdeling 5 vil derfor understreke at:

- **TAF må videreutvikles**, fordi det ikke finnes noe annet reelt alternativ som gir samme kombinasjon av fagbrev, studiekompetanse og industrirelevant opplæring.

Industriens kompetansefond er et viktig tiltak, men det kan ikke erstatte TAF. Kompetansefondet gir økonomisk støtte, mens TAF gir strukturert utdanning, tett oppfølging og god rekruttering til industrien.

Vi mener derfor at TAF-ordningen bør inngå som en modell i framtidas fleksible rammeverk, særlig i regioner med tung industri.

Oppsummering

Fellesforbundet Avdeling 5 mener at nytt rammeverk for videregående opplæring må:

- Styrke yrkesfagene og industrirelevansen
- Gi større lokal fleksibilitet
- Videreutvikle TAF som nasjonal modell
- Forenkle fag- og timefordelingen
- Gi elever mer fordypning og bedre overgang til arbeidsliv og studier